

20701609-5	16/12/2009	מערב - המגזין	עמוד 13	53	9.32x23.49
ערוץ - 187440					

המסך הקטן

איך שתפוז מתגלגל

"ג'אפה", מוצ"ש בערוץ 8

← לאייל סיוון, שם טעון בכיזה המקומית, היה רעיון מעניין: לגולל את עיקרי העימות הציוני-פלסטיני דרך סיפורה של הפרדסנות בארץ הקודש. כוכור, עוררה יחזמה זו מהומה לא קטנה לפני כשנתיים, כאשר קרן רבינוביץ', הנסמכת על כספי ציבור, ביקשה לתמוך בפרויקט המסקרן וראשיה חטפו על הראש מכל איש ימין שהיה בסכינה. אף שהקרן הציבורית, בהשפעת אותה מהומה תקשורתית, היא נסוגה מתמיכתה הפיננסית, סיוון ומפיקי המשיכו במיזם והתוצאה תשודר במוצאי שבת המתקרבת בערוץ מוכר ומכובד. ככל הקשור לשמירה על זכות הביטוי, זהו בוודאי מהלך תרבותי חיובי. הוא עגלגל, צבעו כתום ופלחיו עסיסיים. הערכים כינו אותו "יאפא", הציונים "ג'אפה", והוא אינו אלא התפוז המקומי שמאז שנות השלושים הגג ניצחונות גדולים בשוקי הירקות והפירות באירופה. ואז באו קרבות 48 ופרדסי "יאפא" נותרו שוממים, ואילו מנגד פרדסני "ג'אפה" הלכו ושגשו, הלכו והתעשרו על חשבון עמיתיהם שנאנסו לשבות ממעש. הקרב על המותג, שבשנותיה הראשונות של המדינה זוהה בעולם הרחב עם השם "ישראל", מועבר היטב במהלך 88 דקותיו של סרט תעודה זה.

למעלה מ-20 מראיינים, פלסטינים וישראלים, מריצים זיכרונות על אודות הפרי ועל המשמעויות השונות - לאומיות, כלכליות, חקלאיות - שניצבו מאחוריו כשעוד שגשג. כידוע, העימות הסמלי הזה הוכרע בשנים האחרונות, עם חיסולו המתמשך של ענף הפרדסנות בישראל. למעשה, סיוון ("הספציאליסט", "עברי הזיכרון") אינו מעוניין בתפוז כשלעצמו, אלא במשמעויות הפוליטיות המגולמות בתוך קליפותיו. הפרדסנות בפלשתינה משמשת עבורו בעיקר כקרח קפיצה לדיון נוסף בזיכרון הנאכבה, בעוול שנגרם לפלסטינים ובשיתוף הפעולה הציוני-אירופי המתמשך להנצחתו של עוול זה.

"ג'אפה" הוא סרט תעודה שהופק במעמד צד אחר, הצד הפלסטיני. ני. עקרונית אין רע בכך, למרות מה שמטרחנים אנשי הימין. הכי עיה היא שסיוון מינה את עצמו כסגור של צד א', בעודו גוזר את עדויותיו בעיקר מתוך סרטי תעמולה שהופקו על ידי צד ב', כלור מר הצד הציוני. רבים מהמראיינים ב"ג'אפה" מעומתים עם חומרים גראפיים - סטילס, פוסטרים וסרטים - שהנציחו את המאבק על הזכות למותג המוזהב.

החומרים המצולמים הללו, מרכיבתם סרטי תרמית ותעמולה ציונית, משמשים כעדות יחידה שממנה גוזרים המומחים השונים את פסיקו תיהם. הוויתור מראש על יציאה אל השטח וההסתמכות הנחושה על קטעי ארכיון, יוצרת מאליה הטיה ברורה, שמעניקה ל"ג'אפה" חותם דירקטי די צפוי ומעט משמים. כמה מהמראיינים מצליחים, בזכות אישיותם הקורנת, לשבור את המסגרת המגבילה הזו. בעיקר בולטת הופעתו של מתקן המשאבות איסמעיל אבו שחאדה, הכובש את המרקע בחוכמת החיים, במורכבות ובעדינות הביטוי שלו. ©